

Ogromno delo Združenih držav v petnajstih mesecih.

ARMADA ŠTEJE NAD DVA MILJONA MOŽ.

Zbornični odsek izrekel zahvalo vojnemu tajniku.

Washington, D. C. — Pismo vojne tajnika Bakerja pokazuje, da danes hite. Američani v vojno za svobodo in demokracijo ravno s tistim navdušenjem kot pred sto dni in štiridesetimi leti. Pismo je bilo poslano zborničnemu vojaškemu odseku.

Vlada je seveda tudi storila svojo dolžnost, da je oživila med ameriškim ljudstvom vroča želja, da morata biti poražena avtokracija in militarizem centralnih sil. Vlada je učila in podučevala, da so se dosegli v petnajstih mesecih tako lepi uspehi.

Vojni tajnik podaja v pismu statistične podatke, ki so najboljši dokaz za dosežene uspehe. Uspehi so v splošnem sledeči:

Armada je narasla od 9,524 oficirjev in 202,510 mož na 160,400 in 2,010,000 mož.

Vseh mož v Franciji ali na potu v Francijo je bilo prvega julija okoli 1,000,000.

Umrljivost od boleznih med četami v Združenih državah je zmanjšala v tednu, ki je končal s 7. junijem, le 3.16 na tisoč mož.

V sanitetnem zboru je število oficirjev naraslo do 900 na 24,000, mož pa od 8,000 na 148,000.

Bojnih letal je bilo izročenih do 8. junija 286. V tednu, ki je končal s osim junijem, je bilo dovršenih osemdeset bojnih letal. Letal za elementarni poduk je bilo do 8. junija izročenih 4,495, za nadaljevalni poduk pa 820.

Mornarici in armadi je bilo izročenih nad 2,000 motorjev svobode.

Strojni pušk, ki jih rabijo na letalih, je bilo pred osim junijem izročenih 37,000. Po napovedi vojne do 1. junija 1918 je bilo pehotnih pušk izdelanih nad 1,300,000. Sedaj dobe toliko pušk na dan, da lahko z njimi opremito eno divizijo.

V maju je bilo izročenih 900 Browninговih težkih strojnih pušk in 1,800 lahkih pušk.

Duh američanov v bojni črti opisuje vojni tajnik, da so sprejeli besede "služba v ozadju" v besede "služba za potrebnosti," ker Američani neradi opravljajo službo, kateri je pridano ime ozadje. Besede "ničgav svet" so prekrstili v svet Jenkijev. Ta duh ameriške armade je najboljši porok, da z nemške in avstrijske avtokratije udari zanesljivo zadnja ura preje, kot nemški in avstrijski militaristi in avtokratije sanjajo o nji. Armada, ki je prepoznana s takim duhom, zmaga zanesljivo, kajti to je armada svobodnih mož, ki se bojuje za svitlo bodočnost vsega človeštva.

Odsek je sprejel pismo vojne tajnika in kongresnik Kahn iz Kalifornije je predlagal, da predsednik Dent izreče zahvalo vojnemu tajniku Bakerju.

DEVET DEČKOV ARETIRANIH RADI TATVINE.

New York, N. Y. — Dva detektiva sta prišla v javno šolo na št. 132 Ste dva in osemdesete ceste in pred očmi presenečene učitelja aretirala devet dečkov v starosti od 13 do 14 let.

Dečki so bili vsi čedno oblečeni in prebivali na gornji Zapadni strani. Obtožnica jim očita, da so praznili brez dovoljenja registre za gotovino. Dečki so delali sitnosti policiji skozi dva meseca in detektivi so se zaman trudili, da pridejo zlikovcem na slej. Končno sta detektiva Phelan in Hoffman prijela zlikovce, ki so obtoženi, da so pobrali iz registrov za gotovino \$136. Dečki so potrjeni in skesanji napravili izpoved.

Svoboda za ves svet in trajen mir.

Sovražnik mora biti premagan, pravi predsednik.

Washington, D. C. — Predsednik Wilson je govoril pri grobu George Washingtona v Mount Vernonu na Dan neodvisnosti pred zbranimi diplomati in zastopniki tujezemskih narodov. Proglasil je neodvisnost vseh narodov od avtokratične vlade.

Dejal je: "Gospodje diplomatične zbornice in moji tovariši državljani: Srečen sem, da sem odšel z vami na ta miren prostor starega svetovanja, da govorim malo, kaj pomeni ta dan naše narodne neodvisnosti. Prostor se zdi zelo miren in oddaljen. Velikostveno miren in nedotaknjen je od posvetnega vrtna, kot je bil v onih velikih časih, ko je bil tukaj general Washington in je obdrževal mirne konference z močmi, ki so se imeli združiti z njim pri rojstvu naroda.

"S teh krasnih gričev so gledali svet in videli so vsega, videli so ga v luči bodočnosti, gledali so ga z novodobnimi očmi, ki so se obrnile proč od preteklosti, katere možje liberalnega duha niso mogli še nadalje prenašati.

"Radi tega vzroka ne moremo še tukaj, v posredni bližini tega svetega groba, občutiti, da je to prostor smrti. To je bil prostor velikega dela. Velika obljuba, ki je bila za vse človeštvo, je bila izdana tukaj jasno in resnično.

"Spomini, ki nas obdajajo tukaj, so oživljajoči spomini plemenite smrti, ki je samo slava konzumacija. S te zelene gričeve strani moramo biti zmorni, da vidimo z razumljivimi očmi svet okoli nas in razumeti novi namen, ki mora osvoboditi ljudi.

"Značilno je — značilno radi njih lastnega značaja in namena in učinkovitih vplivov — da so Washington in njegovi tovariši govorili in delali kot baroni v Rannymedu, ne samo za en razred, ampak za ljudstvo. In prepuščeno je bilo nam, da vidimo in razumemo, da niso govorili in delali samo za eno ljudstvo, ampak za vse človeštvo.

"Mislili niso nase in materialne interese malih skupin zemljiških posestnikov in trgovcev in obrtnikov (men of affairs), s katerimi so bili vajeni delati v Virginiji in kolonijah, od tukaj proti severju in jugu, ampak mi-

slili so na ljudstvo, ki je želelo, da se odpravijo razredi in posebni interesi in avtoriteta moč, ki jih niso sami izvolili, da jih vladajo.

"Imeli niso zasebnih namenov in želeli niso posebnih privilegijev. Zavedno so zahtevali, da postanejo možje vseh razredov svobodni in je Amerika pribežališče za moze iz vseh narodov, ki so želeli, da uživajo z njimi pravice in privilegije svobodnih mož.

"Ali se mi oddaljujemo od njih smeri — ali delamo tako? Mi nameravamo, kar so oni nameravali. Mi, tukaj v Ameriki, smo prepričani, da naše sodelovanje v sedanjih vojni je le sad tega, kar so vsadili.

"Naša stvar se loči od njih stvari le v tem, da je naš neprecenljiv privilegij, da soglašamo z možmi vsakega naroda o tem, kar zavaruje ne le svobodščin Amerike, ampak ravnotako zasigurno tudi svobodščine drugega ljudstva. Mi smo srečni ob misli, da nam je dovoljeno storiti, kar bi oni storili, če bi bili na našem mestu.

"Zdaj se mora odločiti enkrat za vse, kar je bilo odločeno za Ameriko in v veliki dobi, iz katere duha danes črpamo. To je gotovo pravi prostor, s katerega lahko mirno gledamo na našo nalogo, da utrdimo naš duh za njeno izveditev. In to je primeren prostor, na katerem priznamo prijateljstvo, ki gledajo na nas in prijateljstvo, s katerimi smo na srečo združeni v akciji, vero in namen, za katera delamo.

"Tak je naš nazor o velikem boju, v katerega smo zapleteni. Načrt je zapisan jasno v vsakem prizoru in v vsakem dejanju največje tragedije. Na eni strani stoji ljudstvo vsega sveta — ne samo aktualno prizadeta ljudstva, temveč mnoga druga, ki trpe pod gospodstvom, pa ne morejo stopiti v akcijo; ljudstva mnogih plemen in v vsakem delu sveta — ljudstvo prizadete Rusije je še vedno med njimi, dasi je v tem trenutku neorganizirano in brez moči.

Nasproti temu stoji brez prijateljev osamljena skupina vlad,

gospodarji mnogih armad, ki ne govore za splošen namen, ampak govore samo za svoje sebične ambicije, od katerih ne more nihče drugi kaj pridobiti kot oni sami, katerih ljudstva so le kurivo v njih rokah; vlade, ki se boje svojega ljudstva in so sedaj njih suvereni lordi, izčrpajo, če jih na vse načine s tem, da razpolagajo z njih življenji in premoženji po svoji volji, ravnotako tudi z življenji in premoženji vsakega ljudstva, ki pride pod moč — pobarvano z vlado tujega lepotečja in primitivne avtoritete iz dobe, ki nam je tuja in sovražna.

"Preteklost in sedanjost sta v smrtnem spopadu in ljudstva na svetu umirajo med njima.

"Tu je samo en izhod. Poravnava mora biti končana. Tu ne more biti kompromisa. Napol odločba ne bo priznana. Napol odločba ni mogoča. To so cilji, za katere se združena ljudstva na svetu bojujejo in ki morajo biti priznana, preden bo mir.

"1. Uničenje vsake pogajalne sile kjerkoli, ki lahko separatno, tajno in po svoji volji kali svetovni mir; ali če se ne more uničiti, tedaj naj se zniža do prave nezmožnosti.

"2. Izravnava vsakega vprašanja, teritorija, suverenosti, gospodarskega dogovora ali političnih zvez na temelju svobodnega sprejetja izravnave po ljudstvu, ki je direktno prizadeto, in ne na temelju materialnega interesa ali pridobitve katerega drugega naroda ali ljudstva, ki želi drugačno izravnavo v interesu njegovega vpliva ali gospodstva v inozemstvu.

"3. Priznanje vseh narodov, da se vladajo v občevaranju drug za drugim po ravnostih načelih spoštovanja in časti do postave civilizirane družbe, ki vlada posameznemu državljanu v vseh modernih državah v stiku z drugimi; končno, da se vse obljube in dogovori svečano spoštujejo, da se ne goje privatne intrige in zatore, ne sebične krivice skovanje z nezakrivnostjo in da se ustanovi medsebojno zaupanje na pravem temelju medsebojnega spoštovanja do pravice.

"4. Ustanovitev mirovne organizacije, ki zagotovi, da združena moč osvobodnih narodov prepreči vsak vpad v pravice, in da služi miru in pravici, da se doseže definitiven tribunal za mnenje, kateremu se morajo vsi podvreči in katero sankcionirajo vsako mednarodno vpostavljenje, na katerega se niso mogli direktno prizadeti narodi prijateljsko sporazumeti.

"Ti veliki predmeti gredo lahko v en stavek. Kar iščemo, je, da vlada postava, vtemeljena na dovoljenju vladanih in vzdržavana po organiziranem mnenju človeštva.

"Teh velikih ciljev se ne doseže z razpravljanjem in iskanjem pobotanja in akomodiranjem, kar državniki mogoče žele z njihovimi projekti za ravnovesje sil in narodne oportunitete. Te lahko realiziramo le po odločbi, kaj misleča ljudstva na svetu žele, z njihovimi stremičimi upi po pravici, socialni svobodi in ugodnosti.

"Jaz lahko mislim, da nosi ta zrak glasove teh principov s posebno vlnovitostjo. Tukaj so se razvile moči, katere je velik narod, proti kateremu so bile najprvo določene, najprvo smatral za revoluto proti njegovi opravičeni avtoriteti, ki je pa že davno spoznal, da je bil korak za osvoboditev njegovega ljudstva kot ljudstva Združenih držav. In zdaj stojim tu, da govorim — govorim ponosno in z zaupano nado — o razirjanju revolte, te osvoboditve samemu velikemu svetovnemu odru.

"Slepi vladarji Prusije so zbudili moči, ki so jih malo poznali — moči, če se enkrat vzbudijo, ki ne morejo biti nikdar več pobite na tla; kajti v njih srcu je navdušenje in namen, ki sta neumrjoča in pravo bistvo trumfa.

SVEČANOSTI V MOUNT VERNONU.

Washington, D. C. — Letos so se udeležili svečanosti v Mount Vernonu na Dan neodvisnosti tudi zastopniki tujezemskih narodov. Zastopanih je bilo osemsto in trideset narodnosti.

27,000,000 NABOJEV IZDELANIH V ENEM DNEVU.

Washington, D. C. — Ogromno se je razvila municijska industrija v Združenih državah v zadnjih mesecih in je dosegla svoj višek dne 27. junija, ko so v vseh tovarnah za malo municijo izdelali v enem dnevu 27,000,000 nabojev.

Opremini departament pravi, da ni to množice smatrati za stalno dnevno produkcijo, ampak le predstavlja največjo produkcijo enega dneva.

Dne 29. junija se je dosegel višek v produkciji pušk modela 1917 in 1903. Tega dne so dosegli povprečno dnevno število 10,142 pušk. V tem tednu so proizvedli 54,794 prenaprejenih enfieldov in springfieldov. Izdelanih je bilo tudi 3,280 ruskih pušk.

Največ pušk v enem dnevu je sestavil delavec Cahill v Eddy-stonu. Njegovo dnevno delo je značalo 281 pušk. Delavec povprečno sestavi po dve sto pušk na dan. Ko je tovarna delala za britsko vlado, so sestavili delavci povprečno po 40 pušk na dan.

FRANCOŠKEGA PROFITARJA DEPORTIRAJO.

Washington, D. C. — Distriktno sodišče je pridržalo Frank J. Goldsola, francoskega državljanca, na zahtevo francoske vlade, da ga deportira v Francijo. Obtožnica mu očita, da je pri nakupu tovarnih avtomobilov za

Nemci izgubili postojanko na zapadni fronti.

NAKLESTILI SO JIH AMERIKANCI IN ZAVEZNIKI.

Ujetih je nad dva tisoč Nemcev.

London, 5. jul. — Ameriške in avstralske čete so včeraj jutraj napadle štiri milje nemške čete na somški fronti vzhodno od Amiensa. Čete so hotele proslaviti ameriški 4. julij z zmago in na črt se jim je korenito posrečilo. Nemci so izgubili postojanko Hamel in dva strategična gozda. Poldrugo milje so Američani in zavezniški prodrli v nemško fronto.

Maršal Haig je sinoči uradno poročal o zmagi in omenil je tudi da so pri napadu sodelovale ameriške čete. 8 tem je prišlo pravič na dan, da se nahajajo Pershingove čete tudi na fronti ob reki Somme vzhodno od Amiensa. Več kot 1500 Nemcev je bilo vjetih v tem boju.

Napad so pripravili "tenki," katerih je šla cela flota pred in fanterijo. "Tenki" so pomečkali sovražne zakope in naredili tla za pehote.

Istočasno so francoske čete izvršile lokalni napad na levem boku nemškega zaprde, ki štrli iz kota med rekami Aisne in Marne. Napad je bil izvršen na tri milje dolgi črti in Francozi so prodrli pol milje ter vjeli 1000 Nemcev.

Nemški vojni stan priznava v zadnjem poročilu, da so Francozi in Angleži prodrli v nemško črto, toda pravi, da sta bila napada odbita.

Na ameriški fronti ob Marne-krog Chateau Thierry se vrše topniški boji.

Boji ob nižji Piavi.

Kim, 5. jul. — Vojni stan je včeraj poročal: "V obrežnem pasu fronte ob Piavi se nadaljuje metodično uničevanje gnezd sovražnih strojnih pušk, ki so skrite v hišah za nasipi. Danes so naše čete zasedle sveže pozicije severno od Cavazucherine, ujele 223 mož in vplenile več strojnih pušk ter mnogo drugega materiala. Na fronti ob Brenti smo dovršili okupacijo doline San Lorenzo. Na planoti Aslago so angleške in francoske čete prodrle v avstrijske zakope v Canovi in okoliščini Bertiga. V zadnjih dveh dneh so naši avijatiki zmetali 18,000 kilogramov bomb na razne strategične pozicije in na križišča v ozadju sovražne fronte. Ob nižji Piavi so naši letalci streljali na sovražne transporte iz strojnih pušk."

Italijanska ofenziva ob Piavi se vrši na črti osem milj. V zadnjih par dneh so Italijani uničili dvanaest avstrijskih provizoričnih mostov čez številne kanale na močvirnatem pasu ob morju. Uničili so jih letalci, ki so vrgli na mostove sodeče gorečega olja.

Med avstro-ogrskimi četami se najbolj trdovratno branijo polki iz Bosne in Hercegovine. Mnogo pa je vojakov v avstrijski armadi, ki komaj čakajo priložnosti, da so vjeti in potem, ko so enkrat na varnem med Italijani, vpijejo na vse grlo: "Doli z Avstrijo!"

Pretrajljivi dogodke se je odigral zadnji teden, ko so Italijani napadli gori Rosso in Valbella. Pri napadu so sodelovali tudi češkoslovanski polki prostovoljcev. Eden čeških prostovoljcev se je zagnal z bombo v roki v avstrijski zakop in tam je našel na baje-nemom, da ga prebode z bajonetom. V naslednjem hipu sta pa oba obstala kakor elektrisirana, orožje je jima padlo iz rok in v drugem trenutku sta bila v tesnem objemu, iz njunih prsi pa pa prišel klic: "Moj brat, o moj brat!"

Našla sta se rodna brata, ki nista bila več sovražnika. Okrog nju je divjal boj in niti minute časa ni bilo izgubljati. Čeh iz italijanske strani je naglo prijel (Dalje na 3. str., 1. kol.)

RAZSTRELSA V MUNICIJSKI TOVARNI.

Syracuse, N. Y. — V tovarni Selmet-Solway kompanije je razstrelba T. N. T. (trinitrotoluola), ki se nahaja v Split Rocku, zahtevala pet in šestdeset človeških življenj. V okrajno mrtvašnico so pripeljali pet in štirideset trupel. Komaj so bile žrtve eksplozije v tovarni, je došlo poročilo, da so iz podrtin dobili petnaest nadaljnjih trupel.

Pred eksplozijo je že gorelo pol ure. Takoj po izbruhu ognja so delavci pričeli zapuščati tovarno, toda mnogi so ostali, da pogase požar. Vprav med temi delavci je eksplozija zahtevala največ žrtve.

Po eksploziji je nastala panika in delavci so bežali. Razstrelba je tako strahovito učinkovala na dušo prebivalstva, da so pričele bežati tudi družine. Mnogi so naložili svoje malenčke v samokolnice, drugi so vanjo naložili malo pohištva, in tako so bežali proč od mesta nesreče.

Po izjavi E. L. Pierca, podpredsednika Selmet-Solway kompanije, je ogenj nastal v nekem stolpišču za T. N. T., toda vzrok ognja ni znan.

Oblasti uvedejo strogo preiskavo, da doženejo postanek ognja.

VREME.

Danes lepo in hladnejše vreme; severozapadni in severovzhodni vetrovi.

Solnčni vzhod ob 5:20 s. m.; solnični zahod 8:20 p. m.

CENA OTROŠKIM VOZIČKOM POJDE KVIŠKO.

New York, N. Y. — V bližnji bodočnosti se podraže otroški vozički, ker primanjkuje materiala, posebno jekla ni dobiti, ker gre za vojne potrebe. V nekaterih tovarnah so že vstavili izdelovanje otroških vozičkov, ker ni materiala. Za koliko se podraže vozički, je sedaj še nemogoče povedati.

Pametne matere si bodo pomagale na ta način, da ne bodo kupovale dragih vozičkov, ampak bodo deteta nosila v naročju. Še pred tridesetimi leti se je zdel otroški voziček v družini za veliko potratno. Za prevažanje deteta okoli hiše, se pa napravila domača voziček, ki bo ravnotako odgovarjal vsem potrebam deteta kot najbolj fino izdelan in najdražji otroški voziček.

Pametnih ljudi ne bo prav nič ženiralo, če se podraže otroški vozički, ampak vrtni se bodo k prirostenemu življenju in v njem našli polno veselja in zabave.

Ze zdaj govore, da se vozički takoj podraže za 20 do 30 odstotkov, v nadaljni bodočnosti pojde cena še bolj kviško, če tovarnarji ne dobe potrebnega materiala. Vsalet tega je veliko bolj pametno, da mati naloži denar, s katerim misli kupiti otroški voziček, v vojnovarčevalnih znakah. Tako pomaga Združenim državam in njenim zaveznikom do zmage, zase pa naloži varno denar, ki je vselej dobro došel, če v družini nastanejo izredne potrebe.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 na pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

Telephone Lawrence 4635.

Datum v ohranjenju n. pr. (Junija 30—15) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito je pravčasno, da se vam na ustavi list.

KONVENCIJA "AMERIŠKE DELAVSKE FEDERACIJE" IN NJENI VAŽNI ZAKLJUČKI.

Zadnja konvencija "Ameriške delavske federacije" v St. Paulu, Minn., je bila prav dobro obiskana in lahko rečemo, da še niso bile na nobeni prejšnji konvenciji delavske strokovne organizacije tako številno zastopane kot na zadnji.

Zelo važen sklep so izvršili delegatje na konvenciji, ko so soglasno odobrili vojno politiko predsednika Wilsona in sprejeli resolucijo, ki pravi, da se tudi malim narodom prizna pravica do samodoločevanja. Z drugimi besedami bi rekli: Konvencija "Ameriške delavske federacije" se je izrekla, da podpira vojno z vsemi sredstvi, dokler ne bo izvojevana zmaga in bosta poraženi Nemčija in Avstro-Ogrska. Par pacifističnih delegatov je molčalo, ki so se na predzadnji konvenciji v Buffalu zavzemali stališče, da se lahko doseže zadovoljiv mir s pogajanjem. Dogodki, ki so se odigrali v Rusiji, Ukrajini, baltičkih deželah in na Finskem, v katerih so valili pruske mirovne pogoje, so najbrž zanje govorili tako močan in jasen jezik, da so molčali o pacifizmu in prišli do spoznanja, da morata pruska in avstro-ogrška avtokracija biti uničeni, če hočemo doseči pravičen in trajen mir. Kajti jasno je, če Nemčija in Avstro-Ogrska zmagata v tej vojni, bo ves svet občutil železno pest nemških in avstro-ogrskih militaristov in fevdalcev, tej vojni pa sledi kmalu še večja in krvava vojna, da se ljudje, ki ljubijo svobodo, osvobodijo avtokracije. Ta logična misel je vodila delegate, da so prišli do pravičnega zaključka: Človeštvo ne more biti svobodno in narodi ne morejo odločiti o svoji usodi, dokler niso nemški in avstrijski avtokratje poraženi, črnožolta monarhija pa razbita.

Konvencija je sklenila, da priporoča vsem strokovnim organizacijam, ki so združene z "Ameriško delavsko federacijo", da store vse, kar je v njih močeh, da se pomnoži produkcija streliva, vojnih potrebščin in pospeši gradnja ladij. Štrajki naj se omeje, ali popolnoma odpravijo in organizacije se naj poslužijo stavke le v skrajni sili kot zadnje sredstvo, če so vsi drugi pripomočki izčrpani. Vsi delegatje so priznali, da je ustanovitev narodnega vojnega delavskega odbora zelo pametna ustanova, ki služi izravnanju sporov, ki se od časa do časa pojavijo v industriji.

Konvencija je zopet obnovila svojo staro zahtevo, da bo delavstvo zastopano po končani vojni na mirovni konferenci. Sklenila je, da eksekutiva naloži poseben assessment, če nastane potreba, da imenuje poseben odbor in komisarje, da študirajo politične, gospodarske, narodne in verske probleme, ki se bodo uvaževali na mirovni konferenci, in probleme, ki se pojavijo po vojni doma in so važni za delavce. Važen je tudi zaključek, da se nastanijo delavski zastopniki v zaveznških deželah v Evropi in sporoče sem, kar je važnega in koristnega za ameriške delavce.

Mnogi delegatje so razpravljali, da se ameriško delavstvo pripravi za prehod iz vojne v mirovno dobo na način, da ne bo slabih posledic za delavstvo. Nemogoče je bilo pa izdelati kakšen program, ker se razmere v takem času, kot je današnji, spreminjajo skoraj od dne do dne. Kar je danes praktično, je drugi dan staro in ne praktično. Konec vojne še tudi ni tako blizu. In če bi vojna preje končala, kot pričakujejo, je še vedno čas, da se skliče konvencija, ki bi se bavila z rekonstrukcijo po vojni. Taki in enaki vzroki so vplivali, da se konvencija ni izrekla za določen program.

Sprejeta je bila resolucija, da se podvzame vztrajna kampanja za organiziranje neorganiziranih delavcev. V tej kampanji sodelujejo vzporedno "Ameriška delavska federacija", Državne delavske federacije in lokalne centrale strokovno organiziranega delavstva. Del kampanje po posvečen organiziranju delavk, kajti število delavk se je pomnožilo, odkar je izbruhnila svetovna vojna.

Odsek za poduk je podal daljše poročilo, v katerem

priporoča, da se pisanja in čitanja nevesči delavci uče pisati in čitati. Za zgled je navedel International Ladies' Garment Workers unijo, ki je s takim podukom dosegla lepe uspehe.

Konvencija je sprejela še več drugih važnih predlogov za delavstvo in med drugim je osvojila sklep, da "Ameriška delavska federacija" pomaga pri organiziranju ognjegascev, učiteljev in drugih uslužbencev pri javnih napravah.

DOPISI.

Dunlo, Pa. — Tudi Slovenci v tukajšnji naselbini so sledili našim rojakom po zapadni Penna. v gibanju za SRZ. Dne 16. junija se je vršila seja društva Vrtni Raj, števil. 174. SNPJ, na kateri smo ustanovili lokalno organizacijo SRZ. Imamo par članov, ki še sedaj niso na jasnem, ali so ideje SRZ dobre ali ne, toda jaz mislim, da pridejo kmalu za nami.

Upam, da se tudi ostala društva pridružijo lokalni organizaciji. Na ustanovni seji se je vpisalo v lokalno organizacijo tudi več članov drugih društev in sedaj moramo delovati na to, da organiziramo v našem krogu vse tukajšnje Slovence. Vzemimo si za vzgled zapadno Pennsylvanijo, kjer je gibanje za SRZ najživahnejše. Le, če bomo vsi tako delavni, smo si lahko sigurni uspehov. V prvi vrsti moramo seveda delovati za poraz kapitalistične avtokracije sovraških sil in obenem agitirati za program Slovenskega republičanskega združenja.

Rojaki, ki se zanimajo za našo gibanje, so vabljeni na sejo SRZ, ki se vrši v nedeljo 7. julija ob 10. dopoldne v dvorani društva Vihar v Dulu. Oprostite izgovore, češ: "Jaz ne pristopim zato in zato," kajti današnji čas so prevažni, da bi jih trtili izgovori. Katerega je kaj za napredek, za svobodo našega naroda in za boj demokracije, se bo nemudoma pridružil našemu delu. Tisti ljudje, ki imajo na kožo izgovorov, ne bodo nikdar aktivni v kakem gibanju, pač pa bodo vedno le razdirali, kar zgradi drugi. Nikdar se namreč ne vrši nobena akcija tako, da bi bila človeku vsa polvolji. In ako bi se to za izgovorjal, je to dokaz duševne revščine, kajti tudi taki ljudje bi morali kljub omejenosti vedeti, da je ni reči, ki bi jim do črke ugajala.

Opustimo malenkostne presodke in osebnosti in se pridružimo delu kot delajo v drugih naprednih naselbinah. Finančno ne moremo žrtvovati toliko, kot kake bogati trgovci in drugi bogataši za Londonski odbor. Vendar je pa nas toliko, če vsakdo vrši svojo dolžnost in pomaga po svojih najboljših močeh, da se bomo lahko kosali z vsako organizacijo tujih narodnosti, ki vodijo propagando za osvobodjenje naroda, katerega zastopajo.

F. Naglič,

Bieseker, Pa. — Tu se dela s polno paro, zasluži se pa nekako srednje. Vzrok temu je, da se ljudje zelo hitro naseljujejo v ta kraj, tako da se delo s zelo težko dobi.

Tukajšnje društvo SNPJ št. 310, precej povoljno napreduje. Dne 23. junija smo imeli veselico v prid društvene blaginje. Rojakom od tu in iz okolice se naše društvo za naklonjenost ob priliki te veselice prijazno zahvaljuje in vam obljublja pomoč pri prireditvah vaših društev.

Anton Brilej.

Nekoliko razmišljanja.

San Diego, Cal. — Še vedno se dobe med nami ljudje, ki jim je vse naše gibanje in jugoslovansko vprašanje nejasno, pa si vstvarjajo različne pojme, ki napravljajo med njimi še večjo konfuzijo, ki jo še povečavajo znani gromovniki z zavijanjem in beganjem ljudstva.

Izdaj, ki še niso na jasnem, kake namene ima naše delo, bi morali najprej študirati nekoliko zgodovino krajev, iz katerih prihajamo. Študirati bi morali boje naših kmetov proti tiraniji graščakov, posvete in tudi duhovske gosposke. Poklepati bi si morali v spomin politične boje našega naroda zadnjih dvajset let. Staviti bi si morali vprašanje, zakaj smo ravno narodi iz Avstrije tako številno zastopani v tej deželi. Ali je nam morda manjkalo kruha v stari domovini? Ali so bile gospodarske razmere nezno-

ljive? Ali smo živili vse politične pravice demokratične države? Je še mnogo takih vprašanj, katere bi si morali postaviti taki ljudje in sami bi lahko našli odgovore na taka vprašanja. Sami se še spominjajo, da je imelo kmečko prebivalstvo slovenskega naroda skozi desetletja krvave boje proti graščakom ki so predstavljali vez avstrijske fevdalne monarhije. Sami lahko vedo, da so se vrtili nešteti politični boji, predno so našemu narodu priborili vsaj nekoliko političnih pravic. Menda ni treba nobenemu govoriti o žalostnih gospodarskih razmerah, ki so tirale tisoče Slovencev v tužino. In te gospodarske razmere bi se dale prav lahko izboljšati, če bi bile te pokrajine, po katerih žive narodi avstro-ogrške monarhije, upravljane po ljudskih vladah, ki bi z lahkoto izboljšale žalostno stanje. Iz tega sledi, da je sedanja Avstro-Ogrska preživela svojo dobo in bo morala svoje mesto zapustiti novim, demokratičnim silam. Te sile so danes na delu za razjedanje stare habsburške monarhije in na njenih razvalinah bodo nastale države demokratičnih narodov. Da so Slovenci v domovini tudi v tem boju, je svetovno znano. Zato ni sedaj na mestu nobeno izgovarjanje med ameriški Slovenci na kako "čakanje", kaj še pride.

Ogromno število Slovencev vseh slojev je bilo pometano v ječe vseh veleizdaje tekom te vojne. Veliko jih je bilo umorjenih od avstrijske militaristične justice. Zato je mera potrpljenja slovenskega naroda v domovini polna in danes vidimo Slovence v ospredju boja proti avstrijski avtokraciji. Če bi bili Slovenci vsaj tolik narod kot hrvaški, bi bilo upiranje Slovencev zelo občutno, ako ne naravnost usodopolno za obstoj avtokratije Avstrije. Naravnost občutljivo je, da tako majhen narod kot je naš, kaže v sebi toliko življenske moči, da se je postavil v ospredje Jugoslovancev v njihovem boju za doseg jugoslovanske demokratične države. Slovenske stranke v domovini so se v tem važnem vprašanju združile, da s skupnimi močmi vodijo boj proti svojemu največjemu sovražniku, oficijelni Avstriji.

Zahteva zatiranih jugoslovanskih narodov je združenje v demokratično državo. Ta ideja ni nova, kot bi radi prikazali apostoli krfske deklaracije. Že Stan-ko Vraz, Vodnik, Prešern in drugi člani jugoslovanskih narodov so delovali za združenje Jugoslovancev, četudi ne vsi po enem načrtu. Jugoslovanski socialisti in drugi napredni elementi so pripravljali med ljudstvom tla za združenje jugoslovanskih narodov v federativno republiko. Zudnja leta pred vojno se je mnogo pisalo o trizizmu, kjer naj bi bili avstro-ogrski Jugoslavlani tretji del te države pod gnilih habsburškim žezlom. Za tak trizizem so se zelo potegovali slovenski klerikalei. Demokratični elementi niso podpirali tega gibanja, ker bi poznejšemu razvijanju Jugoslovancev trizizem več škodil kot pa koristil. Zato je bilo pametnejše čakati ugodne prilike, pa zahtevati državo, ki ne bo pravih v sorodu s kakim avstrijskim trizizmom. Do tega mnenja so prišli, kot dokazujejo poročila, tudi klerikalei, ki so najmočnejša stranka na Slovenskem. Pokazali so hrbet svojemu doseganemu voditelju dr. Šušteršiču, ki je videl utrditev habsburške monarhije v trizizmu in ga je zato tudi propagiral.

Tudi med ameriški Slovenci se je pričelo gibanje za osvoboditev slovenskega naroda. Na dan so prišli nepozvani apostoli in gromeli v slovenski ligi. Ker so apostoli takoj od začetka zgrešili pravo pot, so morali zapustiti na nagrobni kamen njihove organizacije: "Večni mir naj bo obdaja." Med tem pa so med ameriški Slovenci bile ves čas na delu moči, ki so opazovale gibanje našega naroda v domovini. Fakt je, da dokler bi bili Slovenci

v domovini na strani Avstrije, toliko časa bi ne mogli pričeti uspešnega delovanja za osvoboditev našega in drugih jugoslovanskih narodov izpod avstrijske reakcije. Kakor hitro so pa Slovenci o- nostran Atlantika pričeli oficijelni Avstriji kazati roge, ko so se prenehali z različni političnimi vodji valjati v prahu udanosti pred dinastijo, je napolnila dola aktivnega delovanja tudi za ameriške Slovence. Ustanovila se je organizacija Slovenskega republičanskega združenja, ki je nastala kot plod razmer. Zato je danes v tej organizaciji ogromna večina ameriških Slovencev, kajti njen program je program naše demokracije, cilji našega ljudstva. Slovenci, združeni v SRZ, so prepričani, da se slovensko ljudstvo v domovini ne bo ogrevalo za drugo dinastijo, kadar se rešijo sedanje nego si bodo priborili demokratično državo, ki pa ne bo demokratična samo na papirju, kot bi bila država ki jo žele pristajati "kralja po milosti božji."

Med ameriški Slovenci imamo precejšnje število "časnikarjev" in narodnih "voditeljev", ki so prišli v Ameriko kot falirani študentje ali pa kot navadni pustolovci. Tu se jim je posrečilo ustanoviti liste ter ribariti v kalnem in zavajati naše ljudi. Ti "politiki" so menjali svoja politična "prepričanja" kot mavrica barve. To so bili ljudje, ki so mislili, da so poslani od boga za vodstvo ameriškim Slovence. Nesreča jih je sicer vedno spremljala, kajti vse, kar so pričeli, jim je pogorelo. Tudi s slovensko ligo so imeli to "srečo". Ampak dopadlo se jim tudi ni, da se Slovensko republičansko združenje s tako hitro razširja. Pa so pričeli po svoji stari navadi bavljati vsevprek in kričati, da je treba ustanoviti edino pravo organizacijo, ki bo le njihova. Vsi ti apostoli so bili in so še pristajali Londonskega odbora in prisegajo na evangelij krfske deklaracije. Kak megljen program tu nič ne pomaga, kajti treba je konstatirati, da ni SNZ, ki vsepoved nasprotuje SRZ, še nikdar zahtevala od Londonskega odbora, naj spremeni krfsko deklaracijo v toliko, da bo v nji absolutna točka, da bo narod in ne kralj odločal o bodoči državni formi Jugoslavije. Zbognali so v Clevelandu pred nedolгим časom kakih trideset ljudi ter imenovali teh par župnikov in trgovcev konvencijo ameriških Slovencev, ki govori v imenu vsega slovenskega naroda. Ne smete pozabiti, da so ti ljudje precej dobri ostarjski deklamatorji in bahači, ki jih ljudje poslušajo bolj za zabavo, potem pa pravijo: "Fajn je lagal in dobro jih je okreal."

Izdelali so nekak program na tej konvenciji in nekatere točke so porabili iz programa SRZ. Zato jih seveda ne bi smeli obsoditi, ko bi imeli s svojim programom tudi resne namene delovati v smislu programa. Če bi to sploh nameravali, potem bi jim ne bilo treba ustanovljati druge organizacije, nego bi našli svoje mesto za delovanje v SRZ. Njihov namen pa je bil še v nadalje priznati krfsko deklaracijo za edino zveličaven evangelij, pa so pričeli boj proti SRZ z vsemi pripomočki, ki so jim na razpolago. Podla dentencijanstva so jim najljubše oroke poleg surovega zmerjanja in obrekovanja. Človeku se nehote vriva vprašanje: Kako bi bilo življenje v državi, kjer bi takile ljudje imeli eksekutivno moč? Vse njihovo delovanje kaže, da so še vedno polni avstrijske in nemške avtokratične vzgoje, ki ne pozna drugega ukaza kot: Ubogaj, ali te pa uničimo.

Ako bi taki duševni reveži imeli vlado na primer v Jugoslaviji, bi bili to avtokratje kot so nemški, avstrijski in ruski pod bivšim carjevo vlado. Ali bi obeh ljudi! Tretjina članov SRZ, bi že lahko prenočevala v ječah. Dobro je to, da majhni ljudje ostanejo majhni in ne pridejo nikdar daleč kot do zabavljanja v njihovih listih. Seveda vsevprek trdijo, da je to v njihovo delovanje edino pravo za osvoboditev Jugoslovancev. Kdor jim ne sledi, pomaga indirektno Avstriji in Nemčiji. Razume se, da znajo zelo lepo povdarjati stavek: Jugoslovanska demokratična država. Pozabijo pa pri tem pristaviti, da je demokratična jugoslovanska država ena in monarhija seveda pa druga stvar.

Tu sta si nasprotni deklaracija Jugoslovanskega kluba meseca maja in Krfska deklaracija, kajti ena govori o kraljevini, kjer kralj sankcionira, a druga o neodvisni demokratični Jugoslaviji. Pravijo, da smo en narod, kraljevino bodo pa naslovili s tako nerodnim imenom, da bo treba vedno imenovati vse tri narode, katerih po njihovem zatrdilu niti ni, ker smo Jugoslavlani. Zakaj se potem ni imenovala v krfski deklaraciji Kraljevina Jugoslavija, kar je vsaj krajše in lepše ime.

Slovenci v domovini so delali že priprave za boj proti Avstriji, predno je bila izdana krfska deklaracija. Zato jih omejena deklaracija nima pravice rševati, nego se jim mora dati prosto pot, da sami odločajo o formi svoje bodoče države. To velja tudi za ostale Jugoslavlane. In takrat se bo pokazala prava vrednost Slovenskega republičanskega združenja za priboritev svobode Jugoslovancev.

Nasprotniki naše organizacije delujejo zelo na zvit način za mešanje pojmov kot sem že preje omenil. Imajo raznovrstne metode za pridobivanje članstva in po nekem poročilu iz zapada so jih pričeli pridobivati tudi s silo. To je pa že nekoliko preveč, kajti take metode se poslužuje edino še Avstrija in Nemčija. Med Slovenci v Ameriki, ki je danes predstavljena bojne sile demokracije, je pa taka taktika nedopustna. Ker vidite, da ne morete razbiti naše organizacije in odvneti ljudstva od nje, je boljše, da se spametujete, mesto da nadaljujete z "bruhanjem ognja in žepela" na naše gibanje. Zanimivo je, kadar se te ljudi vpraša za kako pojasnilo ali odgovor na članke ali govore, ne vedo dati drugega odgovora kot nekoliko zabavljice pri tem še prav po barbarsko zavrnejo človeka, češ: "Ti si neumen."

(Nekaj takega se je zgodilo z nekim tukajšnjim rojakom v 24. številki Glasila K. S. K. J., kjer veleni urednik odgovarja v listnični uredništva na tako smešen način in poleg tega je še tako neznanjsko bedast, da se naravnost čudim, kako da nima KSKJ, med svojim članstvom vsaj enega kolkor toliko možnega urednika. Ko je dotičnik, kogar se je tikala listnica uredništva, isto prečital, se je nasmejal prav od srca in izjavil, da ni od njega sploh drugega pričakoval.)

Ameriški Slovenci imajo dovolj prilike opazovati politično gibanje naših organizacij. Sedaj so že lahko spoznali, katera taktika je prava in katera organizacija je resnična boriteljica za demokracijo. Če vse to trezno premislite, boste z lahkoto spoznali, da je vaše mesto v organizaciji Slovenskega republičanskega združenja. Treba je resnega dela, zato pa potrebujemo velikih skupnih moči našega naroda v ameriški Republiki. Vojni program Združenih držav je na naši strani, kajti principi, ki jih zastopa predsednik Wilson, so naši principi. Demokracija mora končno zmagati in do zmage ji bo po svojih močeh pomagalo tudi Slovensko republičansko združenje. Za varstvo interesov jugoslovanskega ljudstva je potrebna ljudska organizacija. Taka organizacija je med ameriški Slovenci SRZ. Ako ste pristali demokracije, tedaj boste našli vaše mesto v vrstah SRZ. Ne odlašajte s pristopom, kajti čas beži in kar je zamujeno, je zamujeno.

John Bernik.

Ludendorff se jezi nad klepetavimi vjetniki.

Pariz. — Nemški general Ludendorff je postal nervozen vsled dejstva, da mnogi nemški vjetniki radi pripovedujejo Francozom, Angležem in Američanom o naših tih in gibanju nemške armade, kolikor pač vedo. Pri nekem vjetniku so zdaj našli dokument s podpisom Ludendorffa, kateri o stro zabučuje nemškimi vojakom, da morajo "držati gobec zaprt", če pridejo v roke sovražniku. Ludendorff se pritožuje, da sta dva vojaka, ki sta bila vjeta 25. maja v hribih Chemin des Dames, razkrila Francozom vse, kar sta videla in slika v njuni okolici. Na ta način so imeli Francozi dober kos tajnosti o nemški ofenzivi v svoji posesti. Ludendorff pravi, da vjetniki s tem lahko spravijo vso nemško armado v nesrečo.

VESTI Z BOJIŠČA.

(Nadaljevanje s prve strani)

svojega mlajšega brata za roko in zadržala sta po rebri navzdol med Italijane. Ko se je "avstrijski" Čeh malo opomogel iz razburjenosti, se je pridružil bratovemu polku prostovoljcev in še tisti dan je pomagal vpeniti dva avstrijska topova.

Severovzhodno od gore Grappa, med rekama Brento in Piavo, so Italijani okupirali pozicije, ki so jih držali Avstrijci od zadnje ga decembra.

Amerika ima 250 bojnih ladij s 43.000 možmi v vojnem pasu.

London, 5. jul. — Ameriški podadmiral Sims je izjavil večeraj v svojem govoru pred Američani in Angleži, ki so bili tukaj zbrani pri proslavi 4. julija, da ameriška vojna mornarica šteje 250 ladij v evropskih vodah s 43.000 pomorščaki. Ameriške bojne ladje operirajo v vseh pasovih od Belega do Jadranskega morja.

Sims je rekel med drugim: "V prihodnjem letu se bo borilo trikrat toliko naših razruševalcev kolikor jih je danes v družbi zavetnikov. Več kakor 150 ladij za gonjo submarin bo v vojnem pasu. Zavezniki potopijo danes več nemških potapljač, kot jih pa morejo Nemci zgraditi. Po mojem mnenju bodo sovražne potapljače strašile na morju do konca vojne, ampak vojne ne bodo izvojevale."

Anglija je večeraj prvič v svoji zgodovini proslavila ameriški praznik neodvisnosti — in proslavila ga je sijajno. Po vseh mestih in vaseh Anglije so peli zvonomi in vihrale so ameriške zastave. Na vladnih in drugih javnih poslopih v Londonu je bila razvita zvezdnata zastava in drugje v zgodovini je vihrala poleg angleške tudi na zbornični palači.

Vest iz Washingtona, da je že več kakor milijon ameriških vojakov v Franciji, je zelo navdušila vso Anglijo.

Šest submarin potopljenih.

Atlantska luka, 5. jul. — Potniki iz Anglije, ki so se izkricali tukaj, pripovedujejo, da so zavezniki uničili pred kratkim šest nemških submarin nedaleč od irskega obrežja.

Bili sta dve bitki. Prva je bila zgodaj v juniju, ko je angleški transportni parnik, ki je vozil 7400 ameriških vojakov, zavozil v gnezdo sovražnih potapljač. Parnik je razbil eno submarinko s sunkom, potopil drugo s topniškim ognjem in tretjo je uničil razruševalec, ki je spremljal transport. Druga bitka s potapljačami je bila, ko so zadnje napadle skupino osmih ameriških parnikov in ravno toliko križark ter razruševalcev dne 25. junija, parniki so se vračali v Ameriko. V tem boju so Američani potopili tri submarinke z bombami.

Američani in Avstranci vpenili sto strojnih pušk.

London, 5. jul. — Vojni stan poroča danes, da so Nemci izvršili protinapade na izgubljene pozicije v okolju Hamela prejšnjo noč, toda bili so vrženi nazaj na vsi črti.

Ameriške in avstralske čete so pri večeršnjem napadu vpenile sto strojnih pušk.

Dnevni seznam izgub.

Washington, 5. jul. — Današnji seznam vsebuje 23 imen. Izgube: Pet mož ubitih v boju, sedem jih je umrlo za ranami in dva vsled bolezni, eden je smrtino ponorečel, trije so težko ranjeni in pet mao pogređajo.

Večernji seznam vsebuje 52 imen.

Razno iz inozemstva.

ČEŠKE DEMONSTRACIJE V PRAGU.

London. — Češki listi, ki so prišli v London, dajejo več podrobnosti o čeških manifestacijah in demonstracijah, ki so se vršile v Pragi 16. maja t. l. o priliki petdesetletnega jubileja češkega narodnega gledališča. Iz čeških listov je posneti:

Slavnosti so imele velik politični značaj zlasti vsled dejstva, ker so se jih vdeleževali znameniti gostje drugih narodnosti. Navzoči so bili delegatje iz vseh

krajev jugoslovanskih dežel, dalje Poljaki, Rumunci in Italijani. Povabljeni so bili tudi Rusi, toda avstrijska vlada jim je zabranila prihod.

Med Jugoslovani je bilo sto slovenskih delegatov, med katerimi so bili tudi poslanci Pogacnik, Ravnihar in Rybar in dr. Tavčar, ljubljanski župan. Ostale Jugoslovane so zastopali delegatje hrvatske starčevičevske stranke, srbski delegatje dr. Busisavljevič, Val. Pribečević, dr. Sunarić, dr. Sobrže in Sola iz Bosne ter zastopniki iz Zagreba pod vodstvom župana dr. Srpuha.

Italijanskih delegatov je bilo sedemdeset in vodil jih je poslanec Conci. Prišli so tudi Rumunci iz Ogrske in Bukovine. Slovački, katerim so priredili Čehi velik sprejem, je vodil pesnik Hviezdoslav. Poljskih delegatov je bilo 60 in prišli so večinoma iz Galicije, trije iz Šlezke in eden iz Poznanja; med njimi so bili zastopniki poljske demokratične stranke, zastopniki mest Lvova in Krakova ter mnogih občin, dalje posamezni žurnalisti, pisatelji in umetniki.

Čehi so počastili slovanske goste s posebnim shodom, na katerem je dejal dr. Kramarz: "Češki narod je danes močnejši kot kdaj prej. Naše želje so želje vsega sveta."

Radič se je v imenu Jugoslovancev zahvalil Čehom za solidarnost v boju proti Avstriji, medtem ko je dejal Poljak Moraczewski v svoji zahvali za sprejem, da geslo Poljakov je: "Za našo in vašo svobodo!"

V Narodnem gledališču so govorili v imenu Čehov dr. Kramarz in Jirasek, v imenu Slovkov pesnik Hviezdoslav, v imenu Italijanov poslanec Conci, ki je rekel med drugim, da Čehi in avstrijske Italijane veže ena usoda; boj za neodvisnost. V imenu Slovencev je govoril dr. Tavčar, dr. Srpuha in Sola pa v imenu Hrvatov in Srbov.

Po končanih manifestacijah v gledališču so bile velike demonstracije na Venceslavskem trgu. Okrog 15.000 oseb se je zbralo pred muzejem in veliki množici so gvorili češki socialistični poslanci Haberman, Soukup in Klofač. Množica je navdušeno pozdravljala govornike in grmeli so živjoklici ententi, predsedniku Wilsonu in Masaryku.

Na shodu je bila sprejeta sledeča rezolucija:

"Zastopniki slovanskih in romanskih narodov, ki že stoletja trpe pod peto tujih zatiralev, zbrani v Pragi 17. maja 1918, so se združili in skupni želji pomagati po vseh svojih močeh drug drugemu za pridobitev svobode in neodvisnosti zastopanim narodom po tej strašni vojni. Zastopniki se strinjajo, da pride njihovim narodom boljja bodočnost z dosego suverene ljudske vlade in splošne lige narodov, katero zagotovi svetovna demokracija.

Zastopniki odločno odklanjajo vse korake vlade, ki so storjeni brez odobrenja ljudstva. Pripravi so, da mir, za katerega delujejo vse demokratične stranke in države, more biti trajen in pravičen le tedaj, ako osvobodijo svet od nadvlade enega naroda nad drugim in omogoči vsem narodom, da se lahko branijo proti agresivnemu imperializmu s sredstvi narodne svobode in enakosti. Vsi narodi, ki so tukaj zastopani, so se odločili pomagati drug drugemu, kajti zmaga enega je tudi zmaga drugega; naša zmaga pa ni samo v interesu zastopanih narodov, temveč tudi v interesu civilizacije, bratstva in enakosti vseh narodov in vsega človečanstva."

V Berlinu vidijo novo rusko nevarnost.

Amsterdam, 5. jul. — Cilj mirovnega pogajanja v Brest Litovsku je bil končati vojno na vzhodni fronti, toda nemško časopisje posvečuje danes ravno toliko pozornosti Rusiji kakor pred šestimi meseci, ko še ni bilo "miru". Nemci so pričeli spoznavati, da ne samo to, da iz Rusije ne bo velikih blebecev kruha, temveč da so skoraj potrebne "nove zmage" na ruski fronti, ako hoče Nemčija doseči zmago na zapadu. Berlinska "Vossische Zeitung" zahteva, da se mora brestlitovska pogodba revidirati in junckerji gledajo z velikim strahom naraščajoče zanimanje zaveznikov za Rusijo in prihajajoči program, ki

ga obelodani Amerika s ozirom na razmerje z rusko republiko.

Liberalno časopisje prerokuje, da s padcem dr. Kuehlmana mora pasti nemška vlada. Drugi listi so pričeli svetovati vladi, da naj poskuša doseči sporazum s Francijo, katere je "vedno bolj navezana na Anglijo in Ameriko." Francija pripada Evropi, ne pa Ameriki!

Tekom debate v nemškem državnem zboru o rumunski mirovni pogodbi je dejal Filip Scheidemann, vodja kompromisnih socialistov, da so v pogodbi točke, ki jih socialisti ne morejo odobriti in zato se hoče njegova stranka vzdržati glasovanja o stvari. Scheidemann je tudi izjavil, da večinski socialisti ne morejo več glasovati za vojni kredit, ker sedanja vlada "ne ve, kako je treba ugnati sovražnika."

Georg Ledebour, voditelj neodvisnih socialistov, je pa rekel v debati:

"Zdaj kakor še nikdar poprej je dolžnost nemškega proletarijata, da se pripravi na revolucijo."

Predsednik zbornice je dal Ledebourju ukor za te besede.

Neprijetne govornice o avstrijski cesarici.

Amsterdam, 5. jul. — Nekateri poslanci avstrijskega državnega zbora so v torek obiskali ministrskega predsednika Seydlerja in ga opozorili na razširjajočo se govorico na Dunaju, ki se tiče cesarja, posebno pa cesarice. Govorica je po mnenju poslancev "zelo žaljiva in globoko ponižuje cesarski par v očeh patrijotičnega prebivalstva." Seydler je obljubil, da bo vsakdo ostro kaznovan, kogar zalotijo pri razširjanju "škandalozne" govornice.

200.000 ukrajinskih kmetov v boju z buržoasnimi četami.

Moskva, 30. jun. (Zakasnelo). — Tukaj poročajo o krvavi bitki, ki se nadaljuje v okolju Ekaterinoslava med četami nemško-ukrajinske bele garde in revolucionarnimi ukrajinskimi kmeti. Zadnjih je 200.000 po številu in opremljeni so z artilerijo in strojnimi puškami. Tovarne v dotičnem okolju so prazne, kajti delavci so vsi do zadnjega stopili v revolucionarno armado. V provinci Černigov, Mala Rusija, je živčni položaj zelo slab.

Iz Kavkazije poročajo, da so turški vojaški oblastniki ukazali ustreliti več armenskih političnih voditeljev v okrožju Aleksandropola.

Protinemško gibanje na Poljskem.

Amsterdam, 5. jul. — Dunajska "Zeit" poroča, da so nemške vojaške oblasti odkrile v Varšavi veliko zaroto proti sedanjemu poljskemu regentnemu svetu. V zaroto je zapletenih več voditeljev narodne poljske stranke. Zarota je bila naperjena proti Nemčiji in Avstriji.

V Vladivostoku je mir.

Washington, 5. jul. — Diplomatične depeše iz Vladivostoka se glase, da je tam mir odkar so češkoslovaške čete dobile mesto pod svojo kontrolo in razorožile bolševike.

Kerenski se je ves čas skrival v Rusiji.

Pariz, 5. jul. — Aleksander Kerenjski je večeraj povedal časnikarskim poročevalcem Associated Pressa, da je bil ves čas v Rusiji, odkar so bolševiki strmoglavili njegovo vlado. Nekaj časa se je skrival v Petrogradu in pozneje v Moskvi, toda ves čas je bil v neprestani zvezi s političnimi voditelji strank, ki so nasprotno sovjetski vladi.

Prva socialistka izvoljena v nizozemski parlament.

Haag, 5. jul. — Pri volitvah poslancev v sredo je bila izvoljena prva ženska v holandski parlament v osebi gđ. Groveneweg, ki je bila kandidatinja socialistične stranke. Podrobnosti o ostalem volilnem rezultatu še niso znane, toda vsa znamenja kažejo, da so socialisti dosegli največje uspehe. Holandsko ministarstvo namerava odstopiti.

Volitve so se prvič vršile po novem temeljnem zakonu splošne volilne pravice za oba spola.

Obnovite naročnino na Prosveto, če vam je potekla.

ZIVILSKIM PROFITARJEM STOPILJO NA PRSTE.

Denver, Colo. — V državi Colorado bodo odslej določali cene obdori, ki bodo pod nadzorstvom državne živilske uprave. Vsak okraj v državi bo imel svoj odbor, ki se snide enkrat v tednu, da zaslisi in reši pritožbe proti profitarstvu. Odbor bo vzel vsakomu trgovcu dovoljenje za dobo vojne, če se mu dokaže, da je zahteval višjo ceno, kot jo je določil odbor.

T. E. Williams, bivši ravnatelj pri Lindquist Craeker kompaniji, bo šef divizije v državni živilski upravi za določanje cen.

Uradniki živilske uprave so žensiti živilskega profitarstva v tej državi, in konzumente seveda tudi. Uravnave odredbe niso dosegle namena. Profitarstvo je cvetelo, dasiravno so se uradniki pošteno trudili, da ga odpravijo. Zdaj je živilska uprava zagrabila "bika za roge" in sklenila, da določi cene in pazi na to, da se trgovci ravna po njih.

POSOLJO FRANCJI.

Washington, D. C. — Ameriška vlada je posodila Franciji \$100.000.000. Francija je do sedaj prejela \$1.765.000.000, vsi zavezniki skupaj pa \$6.081.590.000.

ZADNJE VESTI.

NEPOKOJ V JUŽNI AFRIKI.

Pretoria, Južna Afrika, 5. julija. — Botha ministrski predsednik Južnoafriške unije, je podal izjavo, v kateri pravi, da eksistira resen nepokoj.

AMERIŠKI LETALCI ZBILI DVA SOVRAŽNA LETALCA NA TLA.

Z ameriško armado ob Marni, 5. julija. Poročajo, da so ameriški letalci zbili dve sovražni letali, ki sta padli v ognju na tla.

FINSKA MOGOČE NAPOVE VOJNO ENTENTI.

Stockholm, 5. julija. — V uradnih izjavljajo, da pričakujejo napoved vojne ententnim narodom.

SPLOŠNA VOJAŠKA SLUŽBA V RUSIJI.

Moskva 15. julija. — Po mnenju Leon Trockija je položaj v Rusiji tak, da jo lahko varuje le močna armada, rekrutirana na podlagi splošne vojaške službe. Vojni komisar Trockij je predložil poročilo, v katerem priporoča splošno vojaško dolžnost za buržoazijo, delavce in kmete, in upa da peti kongres sovjetov sprejme tako resolucijo. Premier Lenin je jejo.

potrdil poročilo in detajle izdelu. Medtem je Trockij že odredil registracijo vseh moških oseb v starosti od 19. do 40. leta. Vojaki iz buržoazije bodo tvorili nebojeve enote.

15 ČUDOVITIH ZORAVILNIH ZELIŠČ JE PRIMESANIH V TEM SKRIVNOSTNEM SESTAVU ČAJA.

Presenetljive uspehe so dosegli uživalci slavnostnega zeliščnega čaja očeta Mollingerja vse to, ker ta čaj vsebuje čudovito koristne snovi.

Tisoče zahvalnih pisem, v katerih se izraža zadovoljstvo onih, ki so uživali ta čaj.

Slava očeta Mollingerja kot izvestnega zdravnika se je razširila iz looke, epilepsija, fistula, itd. Vsi ti predpisi so navedeni za danes vsi predpisi pri vseh lekarnarjih in to je dokaz, da je bilo delo očeta Mollingerja v resnici hvale vredno.

Oče Mollinger je vedno in povsod pripravil svoj zeliščni, zdravilni čaj. On je vsejel v ameriške in britanske jagod, za bolčine na oblikih, seno, znanost, znanost in druge za kri, in razno drevno skorjo, listje, cvetje, korenine, zelišča in jagode. Vse del telesa je očistil s tem zdravilom, ker to sredstvo izliti vse pline iz notranjih delov telesa in po mago vrniti naravno zdravje organom. Ako želite vrniti se k naravni moči in zdravju, tedaj vpoštevajte priporočila dovitnih zdravnika očeta, ki odvisno to zdravilo. Vsi navdušeni zdravijo to zdravilo po dva krat v tednu. Je čisto, neškodljivo

in ni alkoholično. Denite eno čajno žličko čaja v skodelico vroče vode in popijte, ko gredo spat. Vse stanje bo veliko boljše takoj drugo jutro. Vse bistvo ali in bistvo in kati vam bo prvo znamenje, da lahko razumete v zdravilo, očeta Mollingerja, ker ni boljše na svetu. Uživalci tega čaja niso bi ga razbili stano, to zdravilo jamči dolgo življenje, je koristno vsem mladim in starim, kerstam in močim.

MOLLINGER MEDICINE CO., 24 Mollinger Building, 15-14 E. Park Way, N. B. Pittsburgh, Pa.

Slovenska Narodna

Današnja 9. aprila 1904.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vogrič, box 290, La Salle, Ill.

I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 86, Girard, Kans.

II. Podpredsednik: Josef Kuhelj, 9409 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.

Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.

Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADZORNI ODBEK.

Jože Ambrožič, box 351, Canonsburg, Pa.

Paul Berger, 741-1st St., La Salle, Ill.

F. S. Taucher, 674 Ahsey Ave., Rockspings, Wyo.

FOROTNI ODBEK:

Anton Hrast, box 140, Canonsburg, Pa.

Jože Radišek, box 432, Smithton, Pa.

Rudolf Pieteršek, box 436, Bridgeville, Pa.

Jakob Miklavčič, L. Box 3, Willock, Pa.

M. Petrovich, 14815 Hale Ave., Collinwood, O.

UREDNIK PROSVETE:

Jože Zavertnik.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:

JOHN VERDEBAR, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov:

JOŽE AMBROŽIČ, box 351, Canonsburg, Pa.

Pritožbe preprijete vsebine, ki sta jih rešili prva in druga lastnosta, se pošiljajo na naslov:

ANTON HRAST, box 140, Canonsburg, Pa.

VSI DOPISI, razprave, članki, nasnaila itd. za "Prosveto" se pošiljajo na naslov:

UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročila, oglasi, se pošiljajo na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V korespondenci s tajništvo S. N. P. J., uredništvo in upravitelstvo "Prosvete" ne rabite imen uradnikov, marveč napišite naslov, ki je tu naveden, ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

NAZAJ NA KMETIJO!

še se dobijo

VLADNA in DRŽAVNA ZEMLJIŠČA

v Minnesoti

Za informacije pišite na

S. & W.

Room 1112

112 W. Adams St.

Chicago, Ill.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK

638 Penn Ave., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, specializirani v Pittsburgu, ki ima 58 letno prakso v zdravstvu. Zdravilne krevi zdravijo v glavnem vseh bolezni. Zdravilne krevi zdravijo v glavnem vseh bolezni. Zdravilne krevi zdravijo v glavnem vseh bolezni.

Vse bolezni, ki prihajajo po vodnem odzadu zdravila, se zdravijo hitro. Kaker hitro opazite, da vam ponudimo močno smotnost, ne čakajte, temveč pridite in jaz vam bom svetovati.

Zdravje sevi, ki vodi iz mehurske zdravila v kratkem času. Hkrati ali sodno kili zdravilo v 58 urah in sicer brez operacije.

Bolezni mehurske, ki povzročijo bolečine v križu in hrbtu in vseh tudi pri spanju vode, zdravilo v 58 urah.

Revmatizem, tiganje, bolečina, otekline, srbenje, škrofula in druge bolezni, ki nastanejo valed nečiste krvi, zdravilo v kratkem času in ni potrebnih letali.

Uradne ure: V ponedeljek, sredo in petek od 8. jutraj do 8. popoldne. V torek, četrtek in soboto od 8. ure jutraj do 8. ure večer. — Ob nedeljah se do dr. Kolerja.

Po pošti ne delam. — Pridite osebno. — Ne pozabite imena in številke. Zdravim same moške osebe.

Kedar vam poteče naročnina na "Prosveto", jo obnovite pravočasno, da se vam ne ustavi list.

LUTERANCI.

Historičen roman. Spisal Anton Koder.

(Dalje)

Kakor da bi bil kovač razumel to skrivno znamenje, vatal je takoj, pogladil si las s svojo žuljavo roko in potem govoril s krepkim glasom: "Jaz imam dobro spanje in sanjalo se mi ni še nikdar v življenju. A bil sem nekaj v resnici z glavo in nogami v Kamniku na Šutni. Stobejka, veš, kje je Šutna? Videl sem ondi na svoje lastne oči, kako je postopala lepa, mlada vdova za mladim gospodom, kakor je sama. Kakor podlasica za piščanci dirjala je od stopinje do stopinje za njim. In ko se ji mladi mož ni mogel več ubraniti, je dejala: 'Pustiva vero očetov, in imejva se rada! Pomislila pa ni, ali bo srečen njen ljubimec z njeno ponudbo; kajti ženska lepota je, pravijo kakor črešnjev cvet, katero že prvi dan odnese mali veter, ona moškega pa je podobna hrastovemu, ki ne diši in ne vabi, a baš zaradi tega hrani se v pozni dobi krepke korenine in mlado življenje. In ker je v resnici mladi mož ljubil pozneje bolj svoje nove verske ideje kot ostarelo ljubico, priselga mu je poslednja maščevanje in prodala bi ga bila, ko bi se bilo dalo, za trideset iskarijovih srebrnjakov."

Tiho je bila družba med Gogalovim govorom. Na čelu društvene predsednice pa se je vrstila rdeča in bela barva, in potne kaplje so leze iz nje. In v resnici, med družbo se je pripravljalo neudoma nekaj takega kakor huda ura; kajti goreči pogledi posameznih so se že kresali in užigali kakor bliski, in skrivno mrmljanje čulo se je kakor oddaljeni grom semtertje od raznih strani.

Postrežni in izgovorni Bobek je baš čutil v svojih dolgih, suhih nogah bližnji vihar. Zaradi tega je skušal s sladkimi in pomirljivimi besedami prignati temne oblake. Delal je poklone na vse strani in je napeljal govoroče o vremenu. Hvalil je Stobejkino vinsko kapljico ter izvrstne žebije iz Gogalove kovačnice. A ko je na svojo žalost opazil, da je nočjo vsa njegova govorniška umetnost brez posebnega vpliva in veljave pri razgretih glavah, jel je pripovedovati tudi sledeče sanje: "Poslušajte me," rekel je Bobek. "Če sem tudi kmet in ne kdo zna kako učen, vendar se mi je v sanjah prikazalo tudi nekaj posebnega. Veste, v nebesih sem bil, se mi je sanjalo, in tamkaj sem obiskal našega svetega Martina Lutra. Vesel je bil starček, ko me je zagledal, da je takoj raz svojo zlatega sedeža meni nasproti pritekel, saj je vedel, da sem iz Podgorja, cerkovnik njegovi skrivni cerkvi.

"Lepo je, da si prišel," je dejal. "Prav je," je dejal. "Pa slabo se obnašate gorenjski luteranci," je dejal, "tako da bi vas s palico potipal," je dejal.

"Prepričajte se zaradi mesne ljubezni rajši kot za verske," je dejal. "Zaradi tega ste prijatelja Gorička ubili in Avniča pustili obesiti na kol. Knefelj in Rokavec pa sta jo kakor tihotapec pobrisala v noči na Nemško, kakor da bi jima bili podplatje goreli pod nogami," je dejal Luter, ko sva se po nebesih sprehajala.

"Dobrega in zanesljivega namestnika potrebujem zdaj, kakor se kaže med Slovenci. A jaz te ljudi premalo poznam," je dejal. "Svetuj mi ti!" pravil. "Ti si iz Podgorja," pravi, "in ondi mrliče pokopavaš in imeniten si ondi kakor denar," pravi.

"Mojster moj in moj gospod!" dejal sem jaz potem. "Kako bi služil tebi, ker sem kmet in ne učen? A kar mi zapoveš, storil bom, če je v moji moči."

"Tri vprašanja ti bodem dal, Bobek," pravi zopet Luter nato. "Nazgasi jih v javni družbi! In kdor jih ugame, isti naj bo vaš gospod in moj namestnik ondi," povzame zopet Luter besedo. "Kdo je zakrivil prvi prepir na svetu?" vpraša zdaj Bobek zbrane tovariše.

Dolgo ugrizljejo okoli sedeži in se prepirajo o tem, a pridigarica Stobe naznani slovesno potem, da kajni, ki je zaradi dima, ki nima nobene veljave, svojega brata Abela ubil.

Vsi priključujejo tej razsodi, le sajasti Gogala odkimuje in pravi smeje se:

"To je laž. Eva je bila, naša prva mati. Zakaj zaradi nje je moral celo stvarnik spečemu Adamu rebro vzeti, da je iz njega ženo ustvaril, ki se je potem z možem zaradi enega samega jabolka lasala in prepirala, da je bil jok in stok."

"Tako je," oglaši se zopet Bobek in ploska umnemu kovaču, rekoč: "Ti si pravo pogodil."

"Kdo je bil pa prvi kovač na svetu?" vpraša zopet Bobek vesel, da se mu je tako posrečila prva uganika.

Zopet so se trudili in ugrabili poslušalec na vse mogoče načine; kajti vsak bi bil rad Lutrov namestnik med Slovenci. Bobek pa ni bil z nobenim odgovorom zadovoljen.

Pridigarica Stobejka je menila, da Noe, ki je prvo ladjo iztekal in gotovo tudi žebije in žezlino zanjo potreboval.

Gogala pa se je odrezal, da prvi kovač ni bil mož, temveč ženska. Zakaj povsodi se bere, da je ona dobila moža v svoje kleče ter ga stiskala in šepala tako dolgo, da ga je zakovala naposled v svoje grešne zanke, ki so morale biti najmanj iz železa ali jekla, sicer bi jih bil mož gotovo raztrgal in ji utekel."

Smejali so se pri tem odgovoru pivci, da so se držali za trebuse, in Bobek je slovesno priznal, da je bil v resnici ženska prvi kovač.

"Še eno vprašanje mi je naročil Luter," nadaljuje Bobek, "in to je najimenitnejše."

"Zakaj si je Eva po grehu baš iz figovega lista naredila obleko?"

Učno vzklikne potem zopet Stobejka in z njo se več tovarišev: "Zaradi tega, ker so figova drevesa obdarjena z največjimi listi."

"To ni nič," ugovarja resni Gogala. "Jaz

pravim iz sladkosti in nevoščljivosti, ker ni ona hotel, iz raja izpodena, pustiti ondi najboljše drevesa v njegovi lepoti. In tako je še dandanes. Vse sladkosti na svetu mora imeti ženska in zmožna je, da bi zaradi enega samega figovega peresa izdala — svojega prijatelja!"

Smejali so se pivci tem besedam. Stobe pa je zapazila stoprav zdaj, kam merijo uganke in šale tovarišev. Zbledela je v obraz in nekako divje so odsevale njene črne, lepe oči izpod visokega čela. S pridigarico vred je bilo razžaljenih tudi precejšnje število kamniških mestjanov in kmetov iz okolice, ki bi bili šli, če bi bilo treba, v ogenj in vodo za Stobejko. Tudi Bobek se je potuhnil kakor jež, kadar ga pes oblaja, ko je čutil, da je s svojimi šaljivimi sanjami povzročil srd in nevoljo med nasprotnimi si tovariši, ne pa da bi bil vzbudil veselje in dobro voljo med njimi.

"Prijatelji," povzdignil je potem svoj glas. "Ne kavsajmo se kakor piščeta za proseno zrno. Vsi smo dobri Lutrovi prijatelji in vsi bi bili radi njegovi namestniki na zemlji, a to ne gre. Prvič bi že vsakemu posebej take lepekatrice manjkalo, kakor je bila Lutrova, ko bi tudi naš vodja postal ali veliki pastor, drugi smo pa mi Kamničanje posebno trmaste in trde glave. Ko bi na primer stvarnik kranjsko Kokro v vino izpremenil, trdili bi mi, da je naša Bistrica nebeška pijača v primeri z njo, in zakleli bi se, da je Bergantova gora tri krat višja od svetega Jošta."

Poslednje besede so bile povod, da se je v resnici jelo razgovarjati potem o razdeljenju novoverstva na Gorenjskem v dva tabora; kajti en del je zahteval, naj se izvoli Gogala za namestnika Knašlovega, drugi pa je hotel Stobejko za svojega voditelja. Nekateri so imeli celo v mislih, združiti poslednja dva v zakonski par, a prepričali so se po današnjih dovtipih, da je to nemogoče. Šele proti jutru razšel se je luteranski zbor v Podgorju, dualizem pa, ki je bil ustvarjen, imel je imenitne nasledke v razvitku krivoverstva na Gorenjskem.

DEVETNAJSTO POGAVJE.

Čudno je, da medtem, ko ni bilo na Sloven-skem skoro niti večje vasi ne gradu, kamor bi se ne bilo skrivaj ali javno vselilo luteranstvo, so ostali vendar možki in ženski samostani popolnoma versko neokupeni. To je morda manj pripisovati na račun tedanjih pobožnosti menihov in nun, kakor pravilu, da edina lutrova vera ne pozna samostanov in se odločno protivi vsakemu oklepu osebne svobode v korist verske ideje. Klavzula in glavna načela samostanskega življenja: pokorščina, devikto in vedna revščina, protivijo se že po principu vsaki samostanosti in misli na preuk-ejjo. Na podlagi teh dobro premišljenih in važnih pogojev stvarili so razni možje samostane, in katoliška cerkev je imela v njih vedno in povsod neomahljive zaščitnike, ob katerih so se odbijali krivoverški navali.

Naravno je tedaj, da so zasloveli baš ob verskih prekučijah samostani, kajti v njih so iskale mnoge najbolj imenitne družine svojim nedorastlim otrokom zavetja in v samostanskih učilnicah bila je mladina varna svobodomiselnega duha in novoverškega strupa. Povrh je poveljevala ime samostanov tudi občna navada, da se je posvečevalo v tedanjih vekih mnogo imenitnih plemenitašev redovnemu življenju, ne morda samo iz pobožnosti, temveč tudi ker so navadno v kratkem času dospeli po tem potu do najvišjih duhovskih časti, katere so jim pripomogle tudi do velikanskega vpliva v svetnem življenju in v državni politiki.

Izmed najimenitnejših samostanskih redov v tedanjem veku je bil pač oni Dominikanev. Zaradi tega se je razširil tudi z nepopisljivo hitrostjo skoro po vsej Evropi. Ustanovljen je bil od Dominika de Guzman (1215) in njegov glavni nalog je bil boj krivoverstvu. Papež Gregor mu je izročil leta 1232 celo najimenitnejši posel verske inkvizicije.

Tudi na Slovenskem je našlo krivoverstvo v tem samostanskem redu veliko oviro, kajti kranjska dežela je imela tedaj razen v Ljubljani še dva druga možka in dva ženska samostana. Med poslednjima pa je znamenit v naši povesti osebiti oni "Klarisinarie" v Mekinjah pri Kamniku.

Najbolj uspešen je bil boj teh samostanov proti luteranstvu v tem, da so zalezovali po svojih skrivnih poslanicah bolj imenitne krivoverce ter jih naznanjali višji duhovski in deželni oblasti, in pa da so ustanavljali učilnice, v katere so vabili posebno mladino iz višjih stanov, in po nji so vplivali potem neposredno tudi na roditelje.

Šele sedaj razumemo torej, da je kočija, ki se je pripeljala usodepolno jutro iz strmolakega dvorišča, ddrala naravnost po cesti proti Kamniku in po mestnem tlaku naravnost proti Mekinjam. Tam se je ustavila pred samostanskimi vratmi, in iz nje je stopila rumenolasa mlada deklica ter izginila v mračnem rizenjalu.

S tem dnevom se je zasukalo tudi življenje Strmolake Lavre v čisto novo smer, kajti ona je bila ta rumenolasa tujka na samostanski poti, in za njo se je zaprla poslednja.

Zadnje dogodbe so sploh pričale, da so zatonili dnevi krivoverstva na Slovenskem in da bo iztrebljeno in zatrto v kratkem po nasprotni moči. Tudi okoliščina, da je umrl ravno v tistem času ljubljanski škof Urban Tekstor, ki je bil sicer izvrsten pridigar, a v dejanju premalo energičen proti luteranstvu, ni bila na korist krivovercem.

Novoizvoljeni škof je bil namreč dotedanji železni tajnik in kanonik Hren, ki je že doslej v mnogih priložnostih pokazal, da če kdo, je le on zmožen stopiti na glavo kaži krivoverstva in izvr-vati ljuliko vsejano med pšenico naukov "svete" cerkve.

Zgodovina trdi, da je bil v resnici škof Hren najbolj zmožen in vpliven sovražnik in preganja-lec luterancev, in osebno zaradi tega koristil svoji cerkvi, ker je začel majati visoke in najvišje nasprotno glave, dobro vedoč, da če so podjarmljene one, udá se pripristo ljudstvo samoobsebi.

(Dalje sledi).

Milko Vogrin.

Novela. — Spisal dr. Stojan.

(Nadaljevanje)

"Kako pa, da mi nisi tega že prej povedal," vpraša začudeno gospa svojega soproga, oponašajo-ča mu z glasom, da ni lepo zakrivi-vati kaj takega.

"To ni bilo mogoče, ker tega še sam nisem prej vedel. Nocoj sva se šele z baronom o tem natan-čno domenila in stvar določila, kakor si silila. Baron je začel sam govoriti o tem, in zdi se mi, da mu postaja moje prijateljstvo vedno ljubše, in da bi jako rad s poroko najine hčere in svojega si-na isto še bolje utrdil."

Soproga ni več ugovarjala svo-jemu možu, ampak začela je dalje čitati, da bi si razgnala žal misli. Skenovskega pa je posilil spanec, in končno je trdno zaspal.

Nastane smrtina tišina; le močno dihanje spečega soproga je draml-o nočno tihoto. Mati je ugasnila luč, ker ni mogla dalje brati, a tu-di zaspati ni mogla, kajti njeno srce ni mirovalo. Razne misli so ji rojile po glavi po tem pogovoru. Misli je na svojega ljubega otroka, katerega naj bi tako naglo iz-gubila, na svojega drago Olgo, ki je še neizkušeno, osemnajstletno de-kleto, in bi naj prišlo temu, nika-kor ne nežnemu baronu v roke. "In morda ga še ne ljubi, saj mi ni nikdar prej kaj takega o njem govorila, da še niti omenjala ga ni rada."

To premišljevanje vleče jo tja k svojemu otroku. Radovedna, ali že spi Olga, ali jo morda še boli glava, ali pa bije notranji boj s svojim srem, kajti gotovo ji je Robert že o vsem tem govoril. Za-kaj pa je bila nazadnje tako pobi-ta, da celo žalostna?

Mati je ugasnila misli in čutila svoje hčerkice. Olga, dospela v spalnico, vrgla se je v naslonjač in začela ihteti. V srce so jo bole-le Robertove srdske besede in nje-govo obnašanje proti njej, Robert ni vedel, da je žalil Olgo z vsako hudo besedo, katero je govoril o Vogrinu. Zmerjal ga je, imenoval ga priprostejša ubožca in reveža, ki ima le toliko, kar mu dobro-voljno dajejo ljudje, ki nima stal-nega mesta in ga tudi ne bode do-bil, zato hoče že on — Robert Ben-da — akrbeti. Vogrin ne zasluži cesarske službe, ker je v svojih go-vorih premalo domoderen, in se drzne celo svoj narod, ta ničredni slovenski narodci ali kako ga že imenujejo, ki obstoji iz samih poslovenjenih Ogrov, Nemcev in Italijanov, zagovarjati ter druge narode psovati!

Tako nekako je pobijal Madžar Robert Benda dr. Vogrina, naše-ga mirnega, plemenitega rodolju-ba, pred Olgo. Sumnil ga je zmožnosti do najnesramnejših del in mu oponašal njegov obskurni rod in rojstvo.

Robertove besede so nasprotno vplivale na Olgo. Robert je hotel Vogrina pri Olgi očrniti, a on se ji je le še bolj omilil. Robert je ho-tel prepričati njeno občevanje z njim, a ona je bila še bolj prijazna proti Vogrinu. Robert je hotel, da Olga sovraži tega plebejca, a njej je tembolj dopadalo Vogrinovo vedenje in govorjenje. Miljkova usoda ji je bila znana, in ona je čutila z njim težkočo vsakdanjega življenja in hude udarce njegove nemile sreče. Od tega večera se je začela zanj bolj zanimati; šele zdaj je spoznala natanko razloček med Robertovim in Vogrinovim značajem. Ljubila je kot deset-letna deklica v Milku Vogrinu svo-jega učitelja, a zdaj ga je spošto-vala kot človeka. Spoznavala je njegove lepe lastnosti in si na ti-hem mislila, tak mož bi znal osre-čiti deklico, tak značaj je potre-ben, da evete sreča v zakonu. Med-tem, ko so se jej lastnosti Rober-tove dozdevale vedno temnejše in grše, svetila se je krepost, značaj in človekoljubje, nežnost in ra-hločutnost Vogrinova, ter jo na-uduševala.

Kakor zatemni jutranje solnce s svojimi slatimi žarki zvezdice na nebu in prežene mrak in temoto, tako je pregnalo Vogrinovo solnce kreposti v nežni deklici vso na-gnjenost do Roberta, in zatemnilo v njeni duši vse misli o navidez-nolepih Robertovih lastnostih. Vo-grin je bil Olgi solnce, po katerem se je, kakor solnčnica v naravi, nadepolno ozirala in si ga želela.

Kakor zatemni jutranje solnce s svojimi slatimi žarki zvezdice na nebu in prežene mrak in temoto, tako je pregnalo Vogrinovo solnce kreposti v nežni deklici vso na-gnjenost do Roberta, in zatemnilo v njeni duši vse misli o navidez-nolepih Robertovih lastnostih. Vo-grin je bil Olgi solnce, po katerem se je, kakor solnčnica v naravi, nadepolno ozirala in si ga želela.

nase potegniti ter se vekomaj gre-ti ob njegovih blaženih žarkih.

Tako je premišljevala Olga v svoji žalosti. Misli na Roberta so bile polne srda in jeze, na Vo-grina polne ljubezni in pomilova-nja. Neizkušena deklica si je zi-dala zlato gradove v oblake, kova-la si zvezde svoje prihodnosti na nebo. Kaj bi vse storila za Milka, kako bi mu mogla pomagati, da bi postal samostojen, da bi dobil pla-čilo za svoj trud, za svoje študije, za blage nazore! Dala bi mu naj-boljšo službo, postavila bi ga za profesorja v največjem mestu, se-veda najrajše na Dunaju; želela bi, da bi učil takoj kot učena gla-va na vseučilišni stolici ter po-stal imovit, poznan, zaslužen mož! In kaj bi bilo potem z njo? Ali bi je ne mogel osrečiti Milko namesto osorbelega Roberta, ki jo je nocoj tako žalil? — — —

Ta večer ji je Robert že nazna-nil, kako se čuti srečnega poleg uje. Omenjal, da bo prevzel po-sestvo in da se hoče v kratkem po-ročiti, želi si pa le tako blage že-nice, kakor je Olga. Le take last-nosti in take razmere, kakoršne so njene, seveda ne glede na doto-zamorejo ga osrečiti! Ima ji ne-ko skrivnost razodeti, ki odloči obema prihodnost, a zdaj še ni vse urejeno, da bi se že mogel jasno in odkritosrečno z njo pogovarjati o tem.

Iz vsega tega je sklepala Olga, kaj jo pričakuje, da jo misli Ro-bert snubiti, da bi naj postala gra-ščakinja tam na Ogrskem, tam na Blatnem jezeru. Ona bi naj bila že-na moža, ki vse sovraži, kar ni viš-jeja ali vsaj baronskega plemstva. Ali tak mož, pride ji nehoté na mi-sel, bi lahko enkrat tudi njo pre-ziral in ji očital, da nima plemenitih pradedov, da je oče le vitez po cesarski milosti, sicer pa priprost obrtnik. Tega ne, tega nikdar! "On ne ljubi mene, ampak moj de-nar, moje doto," vzdihne, "mene bi radi prodali, in oni me kupili, da jim rešim posestvo in obstanek, jih rešim gospodarskega propa-da!"

Uboga deklica je dolgo tako slonela in premišljevala. Trudnost in zaspance jo končno posili, in ona lahno v naslonjaču zaspí. Sa-njala pa je čudne sanje:

"Stala je na robu velikega jeze-ra. Gledala je v temno, zeleno vodo. Dna ni bilo videti. Valovje je silno udarjalo ob skalnati breg. Naenkrat pa zagleda neko stvar med valovi. Bilo je truplo. Valovje ga je gnalo proti skali, kjer je sta-la ona. Vse krvavo in pobito vržejo ga valovi na obrežje. A ono ni bilo mrtvo; gibalo je roke in noge. Slednjé se vzdigne. Prikažen se ji zdi znana. To je — to je — on, to je — Milko ... Vogrin."

Samega strahu se je Olga vzdra-mila ter vsa omamljena klečala: "To je — on, to je — Milko ... Vogrin."

Pri teh besedah vstane, širi ro-ke, hoče nekaj objeti, a zdaj po-gleda — in pred seboj vidi stoječo — svojo mater.

Mrkla luč je obsedala blede, prestrašeno Olgino lice. Mati jo prime za roko in jo pritiska k sebi ter vpraša: "Kaj ti je, moje dra-go, ljubo dete? Vzdrami se Olga, jaz sem! Ali še ne spiš? Zakaj nisi v postelji, in še zdaj oblečena?"

Tako je stavila prestrašena mati še mnogo vprašanj svoji ljubljni hčerkici in jo tolažila.

"Dobro sem storila," mislila si je potem sama pri sebi, "da sem šla pogledat, če deklica spi." Ko sta namreč gospod in gospa utih-nila, in je bil spopred zaspal, ona pa ni mogla spati, premišljala je dolgo o usodi svojega otroka, kon-čno pa vstala in šla pogledat v Ol-gino spalnico. Začudi se, ko vidi goreti še luč, Olgo pa še oblečeno v naslonjaču. Nekaj časa jo ogle-duje, ali glej, naenkrat se vzdigne in hiti njej v naročje, klicajoča: "Milko ... Vogrin!"

V naslednjem trenutku se je Olga zopet zavedla, mati jo je spravila v posteljo, jo iskreno po-ljubila, ugasnila luč in se podala v svojo sobo, zadovoljna, da je spravi-la otroka k sladkemu počitku! Nedavno je bilo, ko nas je nje-gova ekscelencia, gospod minister za uk in bogočastje, obiskal. Med drugimi pogovori došli smo tudi na vaše razmere in študije. Grof, moj soprog, vas je zelo hvalil in povdarjal, kako pride, da je tako dobra moč brez državne službe. Gospod minister se je umikal od-

govoru, — hočem vam odkrito go-voriti," opomni pri tem besedah grofica, — "a naposled je rekel ono pomenljivo besedo: "Dobra moč ni vselej dobra, le dobra in zanesljiva moč nam je najboljša, in za te moramo skrbeti v prvi vrsti."

"Meni so bile, kakor lahko u-mevno, te besede gospoda ministra nerazumljive, ali grof, moj soprog, raztolmačil mi jih je pozneje re-koč, da vam je službovanje za sup-lementa v Celoveu močno škodovalo. Zatorej je pa tudi pogajanje gro-fovo za vas ostalo brez koristi in vpliva, ali upanje še vedno imam, da se vam letos vendar usliši pro-šnja. To upanje naj vas tolaži, in to vzamete tudi lahko s seboj na Koroško, v svojo toliko ljubljeno domovino, kamor se mislimo letos za nekaj časa podati, kakor smo že zadnjič pri Skenovskih govorili. Izbižite si torej tugovanje in vso nevoljo o zmagovitem viharju in burji iz glave, saj ne pomaga člo-veku nič, ali v svoji onemoglosti toži ali se pa veseli. Jaz gojim z vami veselo upanje, da vas v pri-jetni družbi — in pri teh besedah sumljivo pogleda Vogrina — izne-nadi drago vam poročilo, da je prijadral vaš čoln v varno zavet-je!"

"Zahvaljujem se vam, milostlji-va grofica, za te tolažilne besede. Človeku dobro dajo pri sren, ako vidi, kakor jaz zdaj, da se tudi kdo drugi na svetu zanima zanj in čuti z njim. Danes so mi bile vaše besede potrebne. One so me povz-dignile in mi povrile prejšnje la-hko duševno stanje. Jaz upam te-daj z vami, milostljiva grofica, da dosežem v kratkem svoj cilj. In to lepo nado nesem tudi seboj v svoj domači kraj, kjer se hočem ob njej greti in z njo tolažiti."

"Veseli me, gospod doktor, da vas vidim bolj srečnega. Tako je prav. Pogum in srčnost pomaga več nego tožba in obup. Zdaj pa opravite svoje zadeve, kar še ima-te s svojimi prošnjami dela, da bo-de do 1. junija vse v redu. Takoj prve dni prihodnjega meseca odri-nemo v kopel na Koroško."

"Ali se je naposled vendarle gospod zdravnik odločil za Koro-ško Belo pri Železni Kaplji," vpraša Vogrin grofico, kajti prej so dolgo ugibali med več kopelmi, kam naj bi se šel zdraviti gospod Konarski.

"Ravno pred nekimi dnevi se je končno Bela na Koroškem odlo-čila. Nasvetovala nam je to kopelj najbolj njegova ekscelencia, vo-jaski minister, pri katerem je tudi danes grof v gostih. Njemu je ta kopelj najbolj pomagala, in upam, da bode tudi mojemu soprogu. A tudi jaz bi si rada ogledala krasno koroško deželo, o kateri veste vi toliko lepega povedati, in ki že sluje dandanes a Tirolsko vred kot avstrijska Švica."

"Zares, naša dežela je krasna, ozaljšana z lepimi jezerci, visokimi gorami, z mnogimi majhnimi, eve-točnimi dolinami. Čudili se bo-dete njeni naravni lepoti."

(Nadaljevanje)

Prof. Dr. Mullin

ZDRAVNIK — SPECIALIST ZA SLOVENCE

411—4th Avenue (NA SPROTI POŠTE)

Pittsburgh, Pa.

ELIKTIRNA PREGLEDNA S X ŽARKI.

Stari in izkušeni zdravnik, s 30 letno prakso. Zdravi uspešno in hitro vse bolezni, pluća, želodce, obisti, trganje, nervoznost, krvne bolezni, kakor tudi druge bolezni možganih. Odravi vsako bolezen katero prevzame v svojo oskrbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in ostali delov sveta zdravila. Nika cena. Navest brezplačno. Tolec pregled popolnoma jameca. Pri meci se zdravi veliko številu Slovencev. Uradno ure od 9. zjutraj do 8. zvečer, ob nedeljah samo od 10. do 2. popoldne.